

Bajka nije naivna. Pre no što se rodilo pismo, sva iskustva mnogobrojnih generacija ljudi bezbedno su, pod šiframa, uskladištena u jezik, u reč, u priču i u bajku – neizmernu riznicu najraznovrsnijih znanja. Bajka se obraća detetu i, još više od toga, ona se obraća odraslom i kaže oboma: drži se puta i budi pažljiv! Nema ništa novo pod kapom nebeskom, sve je oduvek tu, sve teče, ponavlja se, kruži. Kada se klas sasuši i umre iza njega ostaje živo seme i kad dođe vreme iz tog semena niče novi klas. Tako i čovek: rodi se, sazreva, stari, umire, pa 'ajd jovo-nanovo - rodi se, sazreva... Tako i ljudske civilizacije - rode se, sazrevaju, stare, umiru, pa na pepelu stare krug kreće iznova.

Još, bajka jasno kazuje detetu i odraslom: i znanje o ljudskosti ima svoje klasove, svoje plodove i svoje seme: priču, pesmu, mit, ep, poslovicu, zagonetku... Svi nam oni šapuću: ljudski život je dragoceni dijamant. Ljudski život je dragoceni dijamant! Ljudski život je dragoceni dijamant! Ljudski život je dragoceni dijamant! Ti samo treba da podigneš taj dijamant bačen u prašinu i otkriješ s kojom svrhom ti je podaren.

Najvažnije uputstvo za upotrebu ovog teksta – ovo štivo nikog ne obavezuje.

Svako ima pravo da po vlastitoj pameti i iskustvu tumači simbole na koje naiđe u potrazi. Ipak, ističem da izvorne poruke (utkane u bajku) deluju na sve nas istovetno. Svi mi žestoko reagujemo na reči: Sreća, Ljubav, Mržnja, Pravda, Bog, Patnja, Nagrada, Svetlost, Sloboda, Sjedinjenje, Razdvajanje, Svemir, Putovanje, Uspon, Pad, Potraga... Dovoljno je da dođemo u kontakt s jednim takvim pojmom/simbolom i naša unutrašnja psihomentalna atmosfera se istog časa usaglasi sa njegovom suptilnom vibracijom. Kako ćemo te pojmove posle tumačiti - to je intimno pitanje i

zavisi od kvaliteta mudrosti koju smo osvojili i stepenice svesti na kojoj se trenutno nalazimo.

Reč pre upotrebe bajkoskopa

Ljudi moderne civilizacije već decenijama razigravaju mogućnosti po kojima je inicijalno Znanje uvezeno s drugih planeta. Dragocena znanja smo, kao, primili od nekih inteligentnih bića, koja su, putujući vasionom u svemirskim lađama, stigla na našu planetu i primitivnim Zemljanima u davna-davna vremena predala svetlost znanja.

Drugim rečima: Prometej!

To, naravno, nije isključeno - putovanja svemirskim prostranstvima "samo" su pitanje razvijenosti tehnologije u materijalnoj sferi, a o čemu mi trenutno ne mislimo skroz negativno. Tj. znamo da je to moguće, pošto i mi svako malo šaljemo svoje letelice u obližnji kosmos. Međutim, koncept po kome postoje neki širokogrudni visokocivilizovani inteligenti koji dolaze iz udaljenih galaksija i daruju znanje primitivnim bićima na mladim planetama, nažalost, ne uklanja u potpunosti zbunjenost. Čak i da je neko doneo mladim Zemljanima znanja o čoveku i svemiru (o tome se ovde radi), pitanje se samo pomera u dublju prošlost univerzuma što otvara novi set pitanja: ko je tim prometejskim bićima pomogao u svitanje njihove civilizacije? I ko je onaj PRVI u beskonačno udaljenoj prošlosti vasiona koji je uspeo da spozna ono što se posle prenosilo sa civilizovane planete na planetu koja može da se civilizuje?

U tom smislu nas prošlost vasseljene ne zanima, te se nećemo baviti ni vanzemaljcima u ovom tekstu. Takođe se nećemo baviti ni odgonetanjima tipa kad se nešto dogodilo - datiranje ne ulazi u okvire naših interesovanja. Znamo da tragaoce i istraživače veoma opterećuje ljudska pomama da se otkrije dan, sat i minut KAD je čovek u prošlosti uradio ovo ili ono. Ali, imperativ (u mentalitetu naše "linearne civilizacije") da se odredi PRVI, NAJJAČI, NAJVEĆI uvek me neodoljivo podseti na one nedorasle rugalice: "Moj je tata jači od tvoga, u-ta-ta!"

Osim toga, zašto bi bilo važno da saznamo ko je u prošlosti dao ljudima Znanje? Da li je bio vanzemaljac ili ipak Zemljanin? Ako je uopšte neko nekad nekom ljudskom biću i dao nešto u smislu uzvišenog Znanja, sigurno je da je imao sličan mentalni kvalitet i potencijal – inače bi prenos ideja bio nezamisliv. Takođe, uverenja sam da je beznačajno KAD je čovek ušao u posed dragocenih znanja, bitno je KAKVA su ta znanja i iz kog dela bezmernog okeana podataka su izvučena. I uopšte, čemu služe datumi koji operišu milionima ili milijardama (naših) godina? Molim eksperte da mi oprostite, ali ne vidim da bi razumevanju fenomena: “Ko sam ja, kakav sam, zašto tolika patnja?” pomoglo precizno određivanje prošlih datuma iz istorije Zemlje, ljudskih civilizacija ili vasseljene kao materice Života.

To nas dovodi do jedne veoma značajne istine, na koju od početka želim da ukažem: SVE ODUVEK POSTOJI, mi samo otkrivamo ili razotkrivamo i onda to što smo razotkrili udevamo u mozaike i slažemo u sisteme kojima lako operišemo. Ergo, starost tragaoca, uopšte nije bitna. Važna je radoznalost, hrabrost, strastvena žudnja za saznavanjem, istrajnost na tom putu.

Ono što je, takođe, važno, a za ovo štivo od prvorazredne važnosti jeste sledeća činjenica: sva (ili gotovo sva) znanja koja vode do suštine pojmova čuvaju se u jeziku. A što se jezika tiče, tu i sa malo zdravorazumskog rasuđivanja dolazimo do nepobitnog zaključka - jezik je stariji od (naše) civilizacije! Štaviše, jezik prethodi istoriji, jer je prvo bila reč, pa tek potom organizacija. Nikako obrnuto.

Da, ali ljudi smo i strašno nas zbunjuje ta stvar sa starošću podataka i gotovih znanja u jeziku. Evo, recimo, uzmimo kao primer tri “neverovatne” reči koje se odnose na isti fenomen, a o kojem primitivan čovek iz daleke nam prošlosti ne bi trebalo da ima “materijala” da misli.

Te tri reči su: **svemir, vasiona, vasseljena!**

One su nam stopostotno razumljive, zar ne? Ako uz zvuk ovih reči pomislite na bilo šta drugo osim na nemerljiv prostor, po kome pluta naša »sićušna« planeta, onda ne znam šta ste, budući da su za nas, ovdašnje, to sasvim obične reči. Onoliko često u upotrebi koliko smo spremni da

odlepimo oči od tla po kome gazimo i uputimo misli tamo-ovamo, na sve strane, ka zvezdama i mimo njih, izvan planete na kojoj živimo. Kako su ove svemirske reči ušle u jezik naših primitivnih predaka? I zašto tri naziva? Jedan kojim se upućuje na: svuda mir (beprekoran poredak donosi mir, što je približno značenje i grčke reči kosmos), jedan kojim se upućuje na vas (sav ili bezgraničan) prostor, i još jedan kojim se upućuje na vas (sav) naseljen – svuda život?

Čudesno i neobjašnjivo, zar ne?! Da ti pamet stane, da primitivno čeljade koje peške plazi po zemaljskom tlu – sunce, zvezde i mesec smesti u beskrajan, savršeno uređen, dupke naseljen i bezmeran UNIVERZUM (jedan)! JEDNOTA?! A talasi vremena onda donesu opadanje znanja o tom fenomenu, sabiju ga nekako, potom neki talas vremena opet vrati ljudima razumevanje bezmernosti, onda opet u krug, smanjivanje-povećavanje – bude tu i nekih spaljivanja na lomači zbog slobodoumnosti, a bude i nagrada iz istih razloga. Društvena klackalica. Ali reči ostaju u upotrebi! Nemamo podataka da su ikad bile zabranjene.

Zato, mislim, pomoću uobičajenih metoda ne možemo da odredimo početak civilizaciji i, bojim se, ostaćemo bez odgovora na pitanje kad je jezik primio znanje kojim se mi ovde bavimo. No, kao što smo rekli, ovo štivo se i ne zanima KAD je reč postala šifarnik za znanja o funkcionisanju čoveka i svemira. Bavimo se tvrdnjom da je NEŠTO, bolje reći SVAŠTA, zaključano u šifre koje su naši preci lepo udomili u priče koje su prepričavali jedni drugima, s istim onim ciljem s kojim to radimo i danas[1].

Dakle, u ovom štivu pokušavam da bajkoskopiram razna značenja bajki koje su bezmeran okean najraznovrsnijih znanja. I s radošću se pridružujem tvrdnji mnogobrojnih istraživača koji su u bajčinim dubinama nabasavali na neverovatne dragulje znanja, potom ih izvlačili na svetlost dana, za dobrobit svih koji priču uzimaju kao »duševnu« hranu.

Ako te, čitaoče, ovo istraživanje ne zamori, možda ćeš me pratiti i u nastojanju da otkrijem proces same “fabrikacije simbola”- od uvida, do simbola, koji se potom još više umanjuje, sabija, konzervira, koncentrira i pakuje u minijaturno živo seme, tako da nadtraje sve promene na ovoj planeti.

Izoštravam, dakle, BAJKOSKOP i otiskujem se u taj okean reči.
Sezame, otvori se i preda mnom!

I deo

Bajka
i po koja jezička šifra

O tome šta je ljudsko biće i ljudski um i za šta su ti fenomeni sposobni - otkrivaju nam duhovne nauke i prakse. One to oduvek čine direktno i sistematizovano pred onim pripadnicima ljudske vrste koji se upuste u takvu vrstu treninga. O neslućenim, a skrivenim sposobnostima ljudskih bića govore i jezik, mit i bajka, ali oni to čine na svoj umotani način. U ovom tekstu pokušaćemo da, sledeći bajku, nabasamo i na neke od tačaka susreta pomenuta dva drevna izvorišta znanja: duhovnih disciplina i bajke. A ukrstićemo je, tu i tamo i sa savremenim naukama.
Alibaba, Aladin, Čela

Svako ljudsko biće ima unutar sebe ugrađen jedan savršen i moćan sistem kojim može da čini najsvakovsrnija čuda, ali tu skrivenu snagu u svakodnevnom životu ne koristi. Niti jedan odsto.

Bilo je dana kada sam crtani film "Aladin" iz Diznijeve produkcije gledala više puta za redom. Sednemo moje dete i ja, pustimo video i pojavi se pustinja, pa pesma, pa kamila, zatim lampa... Taj nas je film oboje opčinio i sad znam da je to bilo zato što se pridržava izvorne priče koja predstavlja savršeno seme za početak potrage za onim slojevima bajke koji su skriveni brzopletima i rastvaraju se samo pred potrebitima. Ili da kažem direktnije: upućuje čitaoca na večnu istinu da su sreća, blagostanje, ljubav, ispunjenost, sve ono za čim čeznemo iz dubine duše – unutar nas i da će biti uzaludna svaka potraga za takvim blagom u spoljašnjem svetu. Ako za nečim i posegnemo, možda će doneti privremeno zadovoljenje, ali nam neće dramatično poboljšati život – ukoliko se MI NISMO PROMENILI. Skriveno blago je u tom smislu snažan simbol i zato su ljudima ostavljene bezbrojne priče u kojima se pominje zakopano blago, tajne riznice koje se otvaraju magijom ili ih čuvaju zmajevi, razbojnici ili već neki smrtonosno moćni čuvar. Sve one kažu jedno isto: ne traći svoj život na tričarije, ne oklevaj, preduzmi unutrašnje putovanje, budi uporan i hrabar, prođi pored čuvara i – blago je tvoje zauvek!

U tom smislu, bajke bismo mogli tretirati kao lekcije iz udžbenika s hipotetičkim naslovom "Ljudski život i kako ga najbolje iskoristiti za vlastito dobro". U ovom štivu neke bajke ću samo pomenuti, neke detaljnije razmotriti, a počasnno i prvo mesto osvaja "Alibaba i četrdeset hajduka". U najkraćim crtama:

Alibaba i četrdeset hajduka

Neki siromašan mladić, zvani Alibaba, prehranjivao se skupljajući drva u divljini i preprodavao ih u gradu gde je imao bedan stan. Jednog dana dok je Alibaba skupljao drva, naiđe grupa razbojnika (ove razbojnice prati

užasna reputacija: oni su surove, nemilosrdne ubice i pljačkaši.) Nema se vremena za beg i u silnom strahu od razbojnika, Alibaba jedva uspe da se sakrije pred njihovim pogledima. Skriven i pažljiv motri šta će biti. Razbojnici priđu zidu planine, izreknu čuvenu basmu[2]: “Sezame[3], otvori se!” pred njima zine pećina i oni uđu unutra. Nedugo potom, razbojnici izađu iz pećine bez prtljaga koji su u nju uneli, izreknu basmu: “Sezame, zatvori se!”, planina se zatvori kako je bila i oni odu. Kad se malo povratio od straha, Alibaba popusti pred svojom radoznalošću da iskoristi ovu neverovatnu priliku, izrekne basmu za otvaranje, planina se pred njim otvori, on uđe u pećinu i – zatekne golemo blago. Onda on uzme od tog blaga nešto malo, da razbojnici ne primete kad ih put opet nanese u ovu planinu, ode svojoj kući i stane pažljivo da troši to što je našao. Povremeno se vraćao u pećinu po još.

I dan po dan, kvalitet njegovog života je toliko porastao da je to postalo vidljivo i drugima. Brat Alibabin postane radoznao da sazna o čemu se tu radi - ta taj njegov blentavi brat do juče je bio beda i jado, a vidi ga sad: zlatnici! Jer, brat je prevarom ustanovio da Alibaba ne samo da ima zlatnike već ih ne broji kako to normalni ljudi rade, već ih meri na vagi. Te navali da sazna tajnu. Alibaba mu obazrivo kaže da postoji nekakva skrivena pećina u planini. Sad brat još više navali na Alibabu da mu sve kaže. Alibaba popusti, otkrije bratu adresu pećine i basmu za otvaranje i zatvaranje tajnih vrata. Ovaj ode u planinu, izrekne reči za otvaranje, ali mu se mozak pomuti od silnog blaga koje je tamo zatekao, u njemu naraste strašna pohlepa, od te pohlepe zaboravi kako se vrata pećine otvaraju i pećina ga zarobi. Posle naiđu razbojnici i ubiju ga.

Razbojnici nisu glupi, oni znaju da je uljez morao imati pomagača i idući tragom – dođu do Alibabine adrese. Alibaba je sad već bogat i uvažen čovek. Ima raskošan dom, sluge, il najvažnije, ima odanu sluškinju s neverovatnim sposobnostima zapažanja, koja ima naprosto “radar” za otkrivanja opasnosti. Tako da kad razbojnici krenu da se obračunaju s Alibabom, pomenuta mudra sluškinja uspe da otkrije njihovu nameru i sama ih sprečava u zlodelu. Jednom, pa drugi put. Treći put je borba protiv razbojnika bila takve vrste da je mudra Alibabina telohraniteljka potpuno

uništila razbojнике i trajno sačuvala Alibabu od njihove osvete. Alibaba je kasnije uvek imao pristup pećini s blagom i niko ga u tome nije ometao.

Happy end: Alibabin život se trajno preobrazio mnogo stepenika nabolje.

Ova priča zaista snažno deluje!

Ali, kako je protumačiti i štaviše da li je možemo iskoristiti u svakodnevnom životu? Predlažem ovako:

“Alibaba i četrdeset hajduka” je priča u kojoj je (na nivou simbola[4]) opisano kako iz straha za goli život čovek nalazi prava, ali nesvakidašnja rešenja da svoj život sačuva i silno ga unapredi. To izgleda kao da se čovek u deliću trenutka prekopčao na biosistem za vanredne okolnosti. Kad opasnost prođe, on opet - normalan! Za ovakve situacije jezik nam je zgotovio izreke: Niko ne zna šta u čoveku čuči, ili Ko zna šta u tebi drema...

Kada se i kako aktivira snaga koju ne koristimo u svakodnevnom životu i ima li svako pristup tim draguljima/moćima? – to su pitanja koja otvaramo pri čitanju “Alibabe i četrdeset hajduka” i drugih bajki o skrivenom blagu.

Prvo ćemo reći ono što je opšte poznato. U prilikama ekstremne opasnosti po život aktivira se žlezda koja proizvodi adrenalin, pa čovek, ako ga pojuri lav, preskoči provaliju široku 20 metara. Dejstvo adrenalina je tako veličanstveno da se danas u bogatom svetu razvija posebna turistička ponuda bazirana na okolnostima u kojima se garantuje lučenje adrenalina - bandži ili skakanje s velikih visina, na primer. U pitanju su fizičke aktivnosti od kojih zastaje dah, a izazivaju se planirano da bi turista osetio uzbuđenje u bezbednim i kontrolisanim uslovima. Time, tako je to bar predstavljeno, čovek obogaćuje svoj život. Ovaj deo je OK – ko voli uzbuđenja ove vrste, i ima para, neka se klati na elastičnom užetu kao jo-jo, viseći naglavce u kanjonu. U ovom trenutku nas ne zanima turistička komponenta događaja. Lupu okrećemo ka nečem drugom - da vidimo šta se dogodilo na planu telesnih životnih funkcija? Čovek se, potpuno automatski, tj. bez svesne namere, kad mu se dah zaustavio u okolnostima opasnim po život, **mašio za uspavana, skrivena blaga iz svoje sopstvene unutrašnje riznice,**

i adrenalin je potekao. Na šta je taj dragulj potom potrošio – to je drugo pitanje.

Adrenalin je samo jedan od produkata naših vlastitih žlezda. No, mnoge žlezde proizvode hormone čije dejstvo, takođe, može biti veličanstveno kao i adrenalinsko. Ali to je mnogo teže izazvati veštački. Pomenimo samo efekat koji nazivamo **ganuće**. Kao da se srce uveća, popne se u podgrlac, usta se razvuku u osmeh, na oči udare suze... E, sad, to ima veze sa iskazivanjem plemenitosti, navalom ljubavi i tako to... Kad bi neka turistička agencija mogla garantovati ganuće u bezbednim i kontrolisanim uslovima, silno bi se obogatila... Što da ne?! Jer i to je proizvod pojačanog rada žlezda s unutrašnjim lučenjem. Ili, uzmimo za primer ambroziju/nektar koju sintetiše jedna mala žlezda u temenom delu glave (kamo sreće da znamo da se to može kontrolisati i kako to činiti)...

Istražujući nadalje proizvodnju fascinantnih hormona, koji nam donose neslućena fiziološka, emotivna, čak mentalna i duhovna zadovoljstva, doći ćemo i do potrage za proizvodom koji se ne dobija drugačije nego hodočašćenjem. Hodočašća svih vrsta (kulturna, arheološka, gastronomska, sportska, religijska...) preduzimaju se s tom idejom – da se izazove pozitivna i snažna reakcija unutrašnjeg bića, koju modernim jezikom nazivamo punjenje baterija. Ko se s hodočašća vratio – više nije isti. Hodočasnici do duhovnih svetilišta nakon takvih putovanja menjaju i svoja imena, dodajući prefiks Hadži ili kako god. Hodočasnik se na hodočašću opija doživljajem koji je neopisiv, pod uslovom da mu srce nije zaleđeno ili zapečeno cinizmom, suvim intelektualizmom, nezdravom radoznalošću... A ako je unutrašnjost zapečena... e pa, šta se tu može. Džaba je trošio novce.

Zaprepašćujuće efekte unutar samog sebe može da izazove svako, a da pri tom ne potroši ni paru. Zadovoljstvo će platiti svojim vremenom i svojom disciplinom. Da, mislim na vežbanje. Na primer, vežbanje joge. Kakve efekte na skrivene snage u čoveku imaju vežbe za telo, disanje, um i svest – otkrije svaki disciplinovani vežbač. Već i početnik na prvom času vežbanja joge shvati da nije imao blagog pojma o tome šta se u njegovom sopstvenom telu krije. Ukoliko redovno vežba, postaje intimniji s tim

skrivenim sposobnostima koje, moramo to reći, uopšte nije lako probuditi i održavati u takvom stanju da donesu trajno poboljšanje života, a da ne štete ni "gazdi" ni njegovoj okolini. Pominjemo ovde jogu[5], jer su veliki jogiji radeći na samima sebi ustanovili (potom u termine i praktične vežbe zaodenući znanje) da je biološka mašina tako nameštena da se pod određenim okolnostima aktivira moćan sistem pomoću kojeg se može posegnuti za čudesnim snagama i drugim neprocenjivim blagom, o čemu dobijamo izveštaj čitajući mitove, bajke ili životopise svetaca. Kada čovek ima ključ od tajne riznice može da koristi ta blaga u svakodnevnom životu kako poželi i kada su mu potrebna: da hoda po površini duboke vode, po užarenom kamenju bez ozleda, da pomera brda, da isceli smrtonosnu bolest ili da razdvoji more i prevede narod po suvom... Ako čovek ne zna da ključ postoji, pokrenuće svoje unutrašnje snage slučajno i bez svesne namere, samim tim neće umeti da ih kontroliše. Zato nas ne zanima lučenje adrenalina na turističkim turama, već kako otkriti put do vlastite pećine s blagom i zahvaljujući toj riznici imati uspešan ljudski život.

Obratimo se ponovo priči "Alibaba i čertdeset hajduka" i njenim neuralgičnim tačkama. Alibaba zapada u smrtnu opasnost da ga primete razbojnici i njihov okrutni harambaša. Uspe da se sačuva, zatim nauči basmu: »Sezame, otvori se!« za otvaranje tajnih vrata na pećini punoj raznovrsnog blaga. Obogati se. Oprezno postupajući u novim životnim okolnostima njegov se život u potpunosti menja, preobražava se - nabolje.

Šta se tu dogodilo?! Ako ovu šifru otključamo posebnim ključem za simbole i dubinske slojeve njihovih značenja i raščlanimo taj fantastični događaj, videćemo da u njemu nema ničeg fantastičnog. U pitanju je simbol do simbola za svakodnevne, banalne pojave. Razbojnici simbolizuju Alibabine negativne osobine i slabosti, a harambaša i vrhovni starešina hajduka je 'Njegovo Veličanstvo' Alibabin Ego; basma je mantra - rečenica koja usmerava psihomentalno-duhovni život pojedinca. Događaj u priči je svakodnevno jednostavan - nezgrapni, neuki, siromašni junak priče uspeva da se sačuva od sopstvenih razornih negativnih osobina, zatim uz pomoć lične mantre[6] koju ispravno koristi raskriljuje vrata vlastite

unutrašnje riznice i uzima “blaga” kad mu i koliko zatreba. Njegov život postaje kvalitetan i bogat tj. preobrazio se u uspešan ljudski život.

Ova je bajka zanimljiva baš zbog toga što je u simbolu sačuvala sećanje na dejstvo mantre koju, u svim duhovnim tradicijama duhovni učitelj daje čoveku željnom samorazvoja i odgonetanja vlastitog smisla postojanja. Štaviše, sačuvala je sećanje na različita dejstva mantre: na njeno savršeno pozitivno dejstvo i na okolnosti kada očekivanog pozitivnog dejstva nema.

Zaustavimo se za čas. Lako je bajci da kaže: “Sezame otvori se!” - i pećina tog časa otvori vrata, pokazujući svoj dragoceni sadržaj. I nama je lako da kažemo da je to šifra za duhovnu mantru koja otvara našu unutrašnju pećinu s blagom. No, potrebna su dodatna objašnjenja.

Prvo se upitajmo zašto svaki konzument bajke zatreperi od poplave osećanja u vezi s tom čuvenom naredbom “Sezame, otvori se”? Čega se to unutarne sopstvo setilo? Da li se uz Alibabu setimo da postoje rečenice koje poseduju posebnu snagu koja će nas preusmeriti i postaviti na životni pravac kojim želimo da idemo ka cilju vrednom svakog truda? Na ova pitanja odgovorićemo primerima koji su nam bliski, budući da mi savršeno dobro znamo koliko su reči moćne!

Iz sopstvenog iskustva svi znamo da određene rečenične formule koje izgovaramo mogu naš život uništiti ili uzvisiti, drugim rečima, veoma dobro poznajemo i mantre i njihova dejstva. I svi ih koristimo. Uzmimo za primer ovakve rečenice: “Mene niko ne voli!”, “Bože, uzmi me k sebi, svega mi je dosta!”, “Počinje još jedan dan, ko će to izdržati?!” Zaljubljena devojka će ponavljati ovakvu rečeničku formulu: “Danas ću videti svog voljenog”; neke devojčice u najranijem detinjstvu odluče, pa u svakoj pogodnoj prilici ponove: “Udaću se i rodiću troje dece”; ili ćemo od nekog momka slušati: “Oženiću se mlad da budem mlad otac”. I šta se događa? Ako pratimo kroz vreme ljude koji ponavljaju ovakve rečenice videćemo da ih te reči dovedu do postavljenog cilja. Onog prvog niko ne voli, drugi je celog veka gorko-kiseo, pa i njegovi bližnji počnu da mole Boga neka ga što pre uzme k sebi, trećem svaki novi dan pothranjuje očajanje, ona devojka zaista sreće svog dragana sve dok u njenom umu takva želja opstaje i dok ne

promeni mantru, ona devojčica se uda i rodi troje dece, momak se mlad oženi i postane mlad otac...

Da, da, veoma dobro znamo dejstvo mantri, inače ne bismo branili svojim bližnjima da govore obeshrabrujuće rečenice: Ne ponavljaj da nemaš sreće, nije to dobro, Nisi ti baksuz, samo si umislio - ti si dete sreće, Ne crtaj đavola na zid, pojaviće se!

Mada ljudima izmiču objašnjenja zašto bližnjima “zapušavaju usta” čim počnu da izgovaraju negativne mantre, u dubini bića svi znamo da takve rečenice predstavljaju ključ od tajnih vrata jedne podrumčine – lične Pandorine kutije – u kojoj se kriju moćna čudovišta koja će napasti i raskomadati nesrećnika. Tu su otrovni plodovi rečenica tipa: Ja sam bednik; Ubio me ovaj život; Ne živim – životarim! Ovakve rečenice imaju razornu moć i deluju autodestruktivno na onog ko ih izgovara.

Vi sad možete odmahnuti rukom, grleno haknuti i podsmešljivim tonom izgovoriti kako ja tu, bah, govorim o autosugestiji ili čak o autohipnozi. Pa, naravno da govorim o njima. Kako god nazvali taj fenomen – nećemo time umanjiti razornu silu koju su negativne mantre pokrenule. Takve će reči razoriti čoveka koji ih uporno ponavlja. Otrovaće ga – bukvalno! Zagadiće na suptilnom planu njegovu vitalnu enegiju (či, pranu, snagu), jer se na najsubtilnijem nivou živog bića, na nivou vibracija, a usled ponavljanja negativnih reči (koje su, takođe, vibracije) – raštimava i razara komplikovani instrument koji nazivamo ljudsko telo. A ponavljanjem pozitivnih reči taj će se instrument uskladiti, naštimati i održavati u dobrom stanju[7].

Generalno uzev, svaka reč, svaka rečenica jeste mantra, ali samo one koje redovno, s ubeđenjem i koncentracijom ponavljamo, dobiće moć da povedu naš život u pozitivnom, a druge će nas gurati ili vući u negativnom smeru. Otrovnne reči, reči beznađa, samosažaljenja, mržnje, osvetoljubive reči - sve su to negativne mantre koje uništavaju naš rođeni život, a jezik nudi gotove formule za neispunjenost i beznađe. Kao što nudi i rečenice samopodrške, jer nas pozitivne reči uzdižu, ispunjavaju, vode ka skladu i zadovoljstvu. Vode nas ka onoj blistavoj budućnosti u koju, uprkos “životu skotu”, verujemo u dnu svoga srca.

Eto zašto mislim da nas tako duboko uzdrma Alibaba, njegova pećina i komanda: "Sezame, otvori se!"

Ubeđenja sam da se bajka ne bi bavila mantrom da to nije tako životno važno za ljudsko biće i svrhu ljudskog postojanja. Bajka nam naprosto "viče" da neke mantre imaju tu snagu da nas povedu u PREOBRAŽAJ, ka višim nivoima postojanja. To je: "Sezame, otvori se!". Takve mantre, u svim duhovnim praksama, duhovni učitelj daje kao precizno odabranu mentalnu tehniku kojom će se savladati negativne a razviti uzvišene osobine, a biće i drugih dobrobiti na putu do pećine s blagom i potom u korišćenju tog blaga.

Naravno, da bi mantra "radila", da bi dala rezultat, da bi otvorila tajna vrata na pećini s blagom, ona traži mnogo truda i rada, redovnu disciplinovanu vežbu - do savršenstva. Tek tada se to događa da čovek izgovori: "Sezame, otvori se!" - a pećina pokaže i otvara skrivena vrata. Ukoliko neko pokuša da ukrade tu mentalnu tehniku, kao Alibabin brat, želeći da je nezasluženo iskoristi - očekivani efekat izostaje. Brat nije učinio nikakav napor da dobije znanje kojim se pećina otvara i zato ne može da uzme to blago i iskoristi ga za poboljšanje svog života. Štaviše, kao i u svemu drugom (takav je kosmički princip vezan za lopovska dela), lopov ne može da zadrži ono što je ukrao - ili će vratiti ukradenu stvar ili će za uzvrat dati svoju slobodu ili svoj život. I zato nas ova dragocena bajka podseća da će lopov obuzet pohlepom (u liku Alibabinog brata) izgubiti život. Kod njega mantra nije radila. Pohlepni i zavidni brat je izgubio život metaforično. On je, pročitajmo tu šifru ovako: propustio životnu priliku da krene u proces preobražaja - kad se sreo sa mogućnošću da usmeri svoj život ka istinskom znanju, on je hteo da uzme ono što je Alibaba postigao, nije hteo sam da se muči i znoji. I propustio je šansu, što je ravno smrti.

Još je jedan raskošni dragulj skriven u ovoj bajci. Kad čovek jednom stigne dotle da po vlastitoj volji i želji može ulaziti u svoju rođenu unutrašnju riznicu, tada stiže odane, marljive, mudre i moćne saveznike i uz njihovu pomoć se veoma lako oslobađa "razbojnika" koji mu rade o glavi. U ovoj bajci se upoznajemo s likom koji tačno na vreme otkriva i potom sprečava zlodelo koje se sprema Alibabi. To je sluškinja, koja je budna, uvek na

pravom mestu u pravo vreme, prisutna baš onda kad razbojnici krenu u pripremu terena za likvidaciju Alibabe. Ko je ta "devojka"? Zašto se pojavljuje tek kad se Alibaba preobrazio? Kako može biti toliko korisna? Obaveštenja ove vrste priča ne daje, ali nije ni potrebno. Kad se šifra otvori i latice simbola iščitaju, videćemo da će moćan (unutrašnji) pomagač biti na usluzi tek onda kad čovek uzdigne svest na novu stepenicu evolutivne lestvice. Tada su dani patnje i siromaštva završeni. Mogli bismo takvog slugu nazvati: budnost, pažljivost, opreznost, usredsređenost ka svemu što se odvija unutra - u mislima, emocijama, životnim tokovima.

Još reč o razbojnicima. Sveti spisi i mudraci daju nedvosmislene odgovore na pitanje ko su razbojnici koji nam rade neprekidno o glavi. Oni nisu niko drugi no naše sopstvene blokade, bolesti, frustracije, kompleksi, zablude, predrasude, negativnosti, loše identifikacije... dodajmo spisku šta god želimo od svojih "čudovišta". Ima li ih 40?! I ne čine li nas paćenikom koji jutrom osvanjuje sa strahom od nadolazećeg dana, a noć dočekuje kuknjavom? Tek kada se oslobodimo jednog po jednog zla iz vlastite unutrašnjosti, dani počinju da bivaju lakši, jednostavniji, a život u celini srećniji. Tada se približavamo životu u kome je svaki dan zlatan. Takav život mudraci nazivaju uspešnim ljudskim životom.

Duhovna mantra, kažu duhovni učitelji, veoma je nalik molitvi. Veoma je moćna kada se ponavlja bez prekida. Takva je i molitva. Moćna! Molitva može da ima čudotvornu snagu. Uzmimo za primer epsku pesmu "Smrt majke Jugovića", koju je zapisao Vuk Stefanović Karadžić. Posle kosovske bitke (14. vek naše ere) majka Jugovića moli Boga da joj da oči sokolove i bela krila labudova da odleti na Kosovo ravno i pronađe svojih devet sinova i desetog Jug Bogdana, muža njenog, jer nikakvih vesti od njih nema, samo užasni nagoveštaji da se dogodila tragedija. I šta o tome kaže pesnik? Kaže ovako: "Što molila, Boga domolila, Bog joj dade oči sokolove i bijela krila labudova..."

Preovlađujuća želja i jasno formulisana molitva, čisto srce i koncentracija - donose kao zreo plod ostvarenje molitve. Na osnovu sopstvenog iskustva o ovakvim čudima mogu da svedoče svi oni ljudi, bilo

da sebe doživljavaju kao vernike ili ateiste[8], kojima se bar jednom u životu dogodilo da, na neobjašnjiv i čudesan način, stigne do njih ono što su formulisali u molitvi/želji, a izgledalo je kao nemoguć poduhvat. Duhovni učitelj će reći da samo od nas zavisi šta je to za šta ćemo moliti i koliko će nam vremena biti potrebno da domolimo. Štaviše, za čoveka je od presudne važnosti da na ovakav snažan i moćan način moli za dobre stvari, za uspešan duhovni život, za opšte dobro svih bića i slične stvari. Jer, mnogobrojni čedni ljudi, osobito askete, redovnici, sveci, iskusiše da mantra i molitva vode do samoostvarenja. Osim toga, i ne sasvim bez veze sa prethodnim iskazom, stari mudraci govorahu da je ponavljanje majka znanja. Dodajmo tome da je znanje moć. I dobijamo to trojstvo: moć-ponavljanje-znanje, znanje-ponavljanje-moć, ponavljanje-znanje-moć...

Nemamo kad da razvijamo i izvodimo ovu formulu, no, preskočimo mnoštvo redova i recimo rezultat - mantra i molitva su gnezda određenih znanja i moći kojima se pokreću poluge kosmičkih principa. Kad se te poluge pokrenu – stvari počinju da se dešavaju. Da to ne bi bilo nasumično i katastrofično – potrebno je znati koja reč i na koji način ponavljana može da pokrene ono što želimo. Drugim rečima, ako molimo Boga da nam podari mir i blagostanje - neće valjati ako molitvu zagađujemo mržnjom na braću, susede, drugu naciju... Kakav nam mir može doći?

Zadržasmo se, ali Alibabina pećina je za svakog tragaoca od neprocenjivog značaja. Tu su ta neprocenjiva blaga, dragulji i čudesa za kojima svi pružamo ruke željni vidljivih i velikih poboljšanja u sopstvenom životu. Međutim, da bismo do tog blaga došli i da bismo mogli da ga koristimo kako valja i za ono za šta valja - nije dovoljna samo basma (mantra). Potrebno je i nešto o čemu nam metaforično govori jedna druga prekrasna bajka. Ta se zove "Aladin i čarobna svetiljka".

Postoji li čovek koji ostaje ravnodušan na Aladinove dogodovštine? Mislim da svi znaju tu priču. Ona direktno, neuvijeno govori o tome da se moćni džin koji sluša svaku naredbu gospodara nalazi skriven u neuglednoj lampi. Priča ide ukratko ovako:

Aladin i čarobna svetiljka

Jedan moćni mag potraži i nađe na bagdaskim ulicama tačno određenog dečaka, siročić bez oca i sitnog lopova, i angažuje ga da za dobru nagradu, uđe u jednu pećinu i odande donese takvu i takvu svetiljku. Mag opremi dečaka čudesnim prstenom koji izvlači iz nevolja, dovede ga do tajnog ulaza u pećinu, koji se, igrom kosmičkih sila, može otvoriti isključivo u prisustvu Aladina, i obavesti ga kako će naći put do lampe. Još mu pripreti da ništa drugo u pećini ne sme dirati ako želi da izađe napolje na svetlost dana. Aladin uđe u pećinu, odoli raskošnim i primamljivim iskušenjima podzemnog vrta dragulja i nađe opisanu neuglednu svetiljku. Na izlazu iz pećine se, međutim, otkrije da mag hoće da ga prevari, jedino što želi to je da uzme tu lampu, a dečaka je nameravao da ostavi u pećini da tamo istrune. U nadmudrivanju hoće li mag izvući Aladina i s njim svetiljku ili će Aladin prvo izbaciti svetiljku - pećina se zatvori i dečak ostane zarobljen unutra.

Igrom slučaja, svetiljka je ostala kod njega. Šta je bilo, šta nije, tek, Aladina iz pećine izbavi čarobni prsten, tj. duh zarobljen u prstenu. Tek kad se vratio kući i majci, Aladin ustanovi da je i svetiljka zbog koje je gotovo izgubio glavu, stanište jednom znatno moćnijem duhu no što je bio onaj iz prstena. Kako je otkriven taj novi džin? Majka je želela da očisti musavu svetiljku, pa je trljala krpom. Od tog trljanja, probudio se džin zarobljen u svetiljci i novom gospodaru stavio na uslugu sve svoje sposobnosti i moći. Od tog trenutka se život Aladinov preobražava. Lako dopire do svega što poželi jer dovoljno je samo protrljati lampu, izmamiti džina napolje i izdati naredbu/želju. A duh već čini.

Tražeci od džina sve više i više, Aladin na kraju poželi da se oženi sultanovom kćerkom. Pošalje majku u prošnju, a džinu naredi da obezbedi raskošnu povorku i još raskošnije darove. Sultan, naravno, ne može da odoli basnoslovnom bogatstvu prosca, ali postavlja zadatke koji se čine nemogućim: između ostalog da u bezobrazno kratkom roku izgradi palatu u kojoj će princeza živeti. Naravno, za džina iz lampe sve je to dečja igra i on izvršava zadatke bez problema.

No, onaj moćni mag s početka priče, besan što nije uspeo da se dokopa čarobne svetiljke, miruje dok misli da je Aladin propao, a pećina za njega trajno zatvorena. No, kako Aladinovi apetiti rastu, tako glas o njemu putuje daleko i moćni mag saznaje novosti - da je Aladin živ i da koristi lampu. Mag postaje užasni i jarosni neprijatelj Aladinov. On raspolaže znanjima i trikovima pomoću kojih će Aladina lišiti bogatstva, žene, ugleda i najvažnije - lampe i džina. Kako? Iskušenja, iskušenja! Upotrebiće prizemnu psihologiju i princezu, neupućenu u tajnu čarobne svetiljke, zavesti da mu tu staru, ofucanu svetiljku da u zamenu za jednu sasvim novu. Ona nema pojma kakva je vrednost te stare lampe, a spoljašnji sjaj nove stvari otupi joj opreznost i rado prihvata novo za staro. I dok Aladin spava, mag uz pomoć džina iz lampe, krade sve što je Aladin stekao uz tog istog džina. Srećom, Aladinov tast, sultan, mu dozvoljava da krene u potragu za ženom. Nakon mnogih napora Aladin uspeva da se dokopa svega onoga što mu je prethodno pripadalo. Mag, naravno, definitivno završava karijeru - gubi život.

Happy end: Što si stekao teškim trudom - tvoje je. Čak i kad ga nebudnošću izgubiš, mo-žeš uložiti novi napor da vratiš onaj ispunjeni život radosti i sreće.

Kakva se značenja i simboli kriju u ovoj bajci? Šta simboliše ta lampa, plus trljanje, jednako je moćni džin'?

Predlažem ovakvo čitanje:

U ovom slučaju lampa je metafora za ljudsko telo – spolja jasan oblik, a unutra nemaš pojma šta je. Nije dovoljno ići tragom one narodne: Spolja gladac a unutra jadac, – jer se ta izreka najčešće koristi za doterane i negovane praznoglavce, glupake i bedne karaktere, kojima često “vetar duva između ušiju” (mислеći kako takve osobe ne da nemaju pameti, već nemaju ni mozga). Ali čitajući “Aladina” krenuli smo nekom sasvim drugom cilju. Ovaj simpatični bagdaski lopov i njegova lampa nas inspirišu da kao polazište uzmemo činjenicu kako dragoceni instrument, ljudsko telo, može dospeti u ruke neveštom “gazdi”, koji će ga zaprljati i upropastiti, ali isto

tako može biti savršeno oruđe u veštih rukama genijalnog umetnika življenja.

Ljudsko telo jeste čarobno, ali prvo moramo znati da ga treba "protrljati". Tek tada će ono pokazati svoja čarobna svojstva. U tom smislu ova bajka daje efikasno uputstvo: probudi moćnog džina i imaćeš sve što zaželiš!

Ko je taj džin snabdeven nadnaravnim moćima? I drevni i današnji mudraci su jednoglasni: džin je ljudski um. On čini tačno ono što mu se naredi: "Daj sladoled!" - on da. "Daj alkohol!" - on da. "Nek' komšiji crkne krava!" - on i to hoće da da (za ovakvu naredbu/želju treba malo više vremena, jer i komšija ima džina, pa koji je jači...). "Izvedi me iz ovog zatvora patnje i bede!" - on poleti da izvrši. Sve što tražimo, on daje. Bilo dobro ili loše, neće on praviti razliku. Nema ugrađen vrednosti sistem, niti ima moralne skrupule, o tim stvarima mora da lupa glavu naredbodavac! I toga se bajka, takođe, seća!

Nimalo nije slučajno što je na početku priče Aladin[9] bedan, neugledan i siromašan dečak. I Alibaba je na početku priče bedan, prezren i siromašan. I mnogi drugi junaci koje upoznajemo kao sirotinju, nesreću i bedu ("Ivica i Marica", čobanin iz priče "Nemušti jezik" i mnogi, mnogi drugi...) u početku su siromašni, a na kraju priče imamo sasvim drugačiju situaciju. Dok čovek ne spozna da se u njemu krije pećina s blagom, dok ne probudi moćnog duha i ne potčini ga svojoj volji, ostaje bednik kome je i ljudska egzistencija dovedena u pitanje.

Upozorenje: iako se u ovim bajkama pominju pećine s blagom, to nema nikakve veze s novcem i kontom u banci. Zlato i drago kamenje simbolišu vrednosti koje se ne kupuju i ne prodaju, a vezane su za kvalitet karaktera i ljudske prirode.

U ovoj priči postoji jedan lik koji unosi dramatične elemente u tok događaja. To je zli mag. Znamo ga, on Aladinu neprekidno radi o glavi, pokušava da ga ubije, da mu otme sve što je mladić stekao i uopšte se ponaša zlikovački. Ko je taj zlikovac kome pokatkad uspeva da odvoji Aladina od moćnog duha? Važno je na njega obratiti pažnju, jer u svakoj prilici kad mag uspe da odvoji Aladina od džina iz lampe mladić ponovo postaje siromašan, nemoćan i slab. Ali, sećanje na radost i punoću

življenja koju je imao uz moćnog pomagača iznova pokrene momka da nađe to što je izgubio.

Ko je, dakle, moćni mag? Pozovimo prvo u pomoć jezik i izreku: Sam si sebi najveći zlotvor. Sledeći tu jezičku logiku i analogiju, reći ćemo da crni mag simboliše one karakteristike ega koje nas sprečavaju da se menjamo. Naravno, bez funkcija koje obavlja ego nema ni života, ego je važan činilac u formiranju i kasnijem održavanju ličnosti, ali kad jednom steknemo karakter, ego ga neće, majci, pustiti da se menja ma koliko to bilo dobro po nas i po okolinu s kojom delimo dobra i zla ovoga sveta. Zato ga bajka prikazuje kao zlotvora koji prekovremeno radi o glavi junaku. Da, taj bandit i razbojnik deo je svakoga od nas, svako ljudsko biće ima rođenjem ugrađen taj fenomen koji je veoma teško isključiti i staviti van pogona. Pa kada se u nekoj bajci pojavi zla maćeha, okrutni očuh, crni mag ili neko drugo zlo biće koje se ustremkuje samo na junaka i ni na koga više, to uvek valja pročitati na taj način: naš vlastiti ego nam radi o glavi. Opres! On je inteligentan, on ima izvanrednu sposobnost učenja, on ima razna znanja, služi se trikovima, uvući će nas u mnoge situacije koje će nam naizgled ići na ruku - ali on je naš smrtonosni neprijatelj!

Još nešto: kako mi izrastamo i jačamo, tako i njegova snaga raste.

Crni mag u Aladinu je samo bolje razrađen princip s kojim smo se sreli već kod Alibabe u liku harambaše. I crni mag i razbojnički harambaša znaju da blago postoji, znaju gde se nalazi, kako se do njega stiže i imaju potrebna znanja da junaka dovedu do pećine. Oni mogu da pune pećinu. Ali, avaj, oni ne mogu da iskoriste to blago.

Šta to sad znači? Predlažem ovakvo tumačenje: cela ta začinjena čorba simbola odnosi se na fenomen koji zovemo ljudski karakter i iskustvo. A koliko su karakter i iskustvo važni za svakog pojedinog čoveka? Nećemo, valjda, to dovoditi u sumnju...

Podimo opet od ega. On je moćan princip. On drži na okupu sve naše osobine i sve naše identifikacije, stvarajući onu veoma složenu "sliku o sebi" i "sliku o svetu". Uz njegovu pomoć možemo stići do samog praga "pećine s blagom". Ali, taj ego ne može ući u preobražaj koji će "ulaskom u pećinu" junaku krunisati život, doneti blagostanje (veće ili istinsko znanje,

proširenu svest; mudrost). Na pragu te promene moramo da napustimo sliku o sebi i svetu i one identifikacije koje su činile naš stari život.

Ali...

Nećemo odmah dalje. Predlažem jedan usputni bezazlen eksperiment: pokušajte da napustite jednu jedinu uvreženu sliku o sebi, odaberite najbedniji sićušni identitet! Recimo: "Najviše volim da jedem uveče!" Probajte da ga odbacite i zamenite nekom drugom navikom/osobinom. O, kako to boli! Kako se žilavo brani! Kako se ne da iskoreniti... I, kao što su naši stari otkrili u pradavna vremena i utkali to znanje u bajke, i mi treba da se podsećamo stalno činjenice da će se NJ. V. Ego žestoko braniti od najsićušnijeg napuštanja/odbacivanja. Pri samom pokušaju, ponekad je dovoljno samo pomisliti na mogućnost da ćemo promeniti neku svoju naviku ili karakternu osobinu ("Moram da ostavim pušenje!", "Treba da naučim da kažem NE!") - ego smesta šalje "u napad" stare navike, slatka sećanja, misli i stavove koji su nas (zapravo) držali prikovane i zaglavljene u nekom bunaru, bolje reći ispred pećine. Ako odustanete od "ulaska u pećinu", odložite promenu i "vratite" sve na staro - i ego će se primiriti - kao crni mag u priči o Aladinu.

Nećemo preko ovih reči tek tako pretrčati, jer karakter je ono što u ovom svetu patnje i bola čini razliku u kvalitetu ljudskog života: dobar/čist/bogougodan karakter smanjuje vlastitu patnju, rđav je povećava. Setimo se reči mudrih: "Ako izgubiš novac, nisi izgubio ništa, novac je nadoknativ. Ako izgubiš zdravlje, izgubio si nešto. Ali ako izgubiš karakter, izgubio si sve!"

Šta o tome ima da kaže jezik? Jedna izreka veli: "Kakav ti je karakter, takva će ti biti sudbina! Promeni karakter, promenićeš sudbinu![10]" Ko zna kad je otkrivena ta veza između karaktera i ljudske sudbine, pa nam naši stari ostaviše zapise i savete u vezi s tim ne samo u svetim spisima, već i u poslovicama, izrekama, anegdotama, tako i u pričama, bajkama, mitovima, epovima, pesmama...

U tom smislu, ulazak u pećinu s blagom, naprosto je metafora za ulazak u vilajet gde je moguće raditi na vlastitom karakteru i preinačivati sopstvenu

sudbinu. A to jeste jedna od velikih tema kojima se bavi bajka da bi pomogla ljudima u svim uzrastima i svim vremenima.

Popravljanje karaktera jeste bolno za ego, ali kako smo svi iskusili, ego se tokom vremena ipak prilagodi novim osobinama. Pa da pitamo još jednom: "Zašto crni mag ne može da podnese Aladinov izlazak iz pećine i korišćenje čarobne lampe?" Kao odgovor nudim još i ovakvo tumačenje: ego je neznalica – u smislu pravog Znanja. Da proširimo taj iskaz: Crni mag i Aladin (ego i jedinka) praktično su blizanci, putuju kroz ovaj život zajedno. Stiču zajedno iskustva, no mag je "stariji", on je taj koji, kao, zna odgovore na sva njihova zajednička važna pitanja. I to mu prija. Aladin se njemu obraća za savete, prihvata njegove predloge, veruje mu... Međutim, kad se Aladin vrati iz pećine, s čarobnom lampom, stvari se menjaju. Aladinu sad treba drugi savetnik, jer ga muče drugačija pitanja. On sad hoće da zna: "Ko sam ja?", "Odakle dolazim?", "Šta ja ovde radim?", "Da li radim ono zbog čega sam se rodio?", "Kuda ću odavde otići?". Ne vredi s ovakvim pitanjima da se obraća Egu, pardon, Crnom magu. Taj nema pojma o pojmu, on svakome pitanju može dati i pozitivan i negativan odgovor, zavisi "na koju je nogu ustao". Drugim rečima, ego ni ne postavlja takva pitanja i ne zna takve odgovore. Međutim, džin iz lampe je mnogo stariji (leži tu od prapočetka vremena). On ima pristup Mudrosti, Iskustvu, Znanju. On je prikopčan na "svemirski računar", u kome su sva znanja kosmosa[11]... Idući tim tragom, vidimo čega se mag toliko boji i šta to ne može da podnese, a svakako ne želi da ga odbace, makar Aladinu od toga bilo bolje...

Jedna digresija, molim. Rekli smo da džin iz čarobne lampe simboliše ljudski um. Takođe smo rekli da on nema ugrađen vrednosni sistem. Dodajmo tome i tvrdnju da um nije odgovoran za sadržaj koji prenosi, on je prosto "lift" koji raznosi informacije unutar raznih nivoa mentalnog polja i raznih nivoa svesti. Hoće li zahvatiti pliće ili dublje, iz zagađene "bare" ili čistog i bistrog okeana – pa, o tome odluku donosi vlasnik uma.

Na krivudavoj i trnovitoj životnoj stazi svakako nam je potreban moćni duh koji sluša naredbe. Ali, kako ga prepoznati i potom kontrolisati? U bajci "Aladin i čarobna lampa" nedostaju parčići da se sklopi ceo mozaik, osim

toga priča je puna slika i simbola koji ometaju tumačenje. No, svetska baština je puna priča koje mnogo direktnije govore o potrebi i načinima zauzdavanja džina (uma) kako bi od zlog gospodara postao savršen sluga. Ko počne da traži takve priče – naći će ih na stotine.

Seljak i džin u polju

Jedna anegdotski kratka priča govori o seljaku koji je u svojoj njivi naišao na džina. Džin je predložio seljaku da se porvu, pa ko pobedi dobiće nagradu. Ako džin pobedi seljaka – ubiće ga, a ako seljak pobedi džina – dobiće nenadmašnog slugu. Porvu se. Seljaku uspe da obori džina i ovaj mu tek onda kaza za jedan nezgodan amandman: istina je da će obaviti svaki posao koji mu seljak zada, ali onog trenutka kad gazda ne bude imao novi zadatak – svejedno će ga ubiti. I gle, od podneva do večeri seljak je izdavao naredbe, a džin je svojim nadnaravnim sposobnostima obavljao turbomlaznom brzinom sve poslove koje je seljak planirao za mnoge mesece unapred. Džin se poradovao da će se konačno osloboditi kuluka, a seljak se zbog iste stvari prestravi. Ta, džin će ga ubiti pre no što padne mrak!

Naravno, seljak se dosetio rešenju. Ne baš pravom rešenju, već se setio ko bi znao šta treba činiti i on lepo ode seoskom mudracu da ga upita za savet. Mudrac reče: džin u seljakovo dvorište treba da postavi jedan visoki direk i kad nema nikakva posla da se po tom stubu penje i po njemu spušta. Neprekidno da ide gore-dole. I to će mu biti, takođe, posao. A kad seljak bude imao neki drugi posao na imanju ili u kući, onda treba da naredi džinu da siđe sa direka i da mu objasni šta će raditi. Kad džin zadatak obavi – smesta nek ide nazad na stub! Gore-dole! Seljak posluša, na ovaj način zarobi džina i zadrža za sebe moćnog slugu.

Kada je um neprekidno zaposlen i pod kontrolom, ne može da se dogodi da podivlja i počne da se ponaša kao šestopreg u kome svaki konj vuče na svoju stranu - želje na jednu, potrebe na drugu, zahtevi okoline na treću, ambicije na četvrtu, neznanje na petu, navike svaka na svoju. Kada je um pod kontrolom i koncentrisan, tada je i moćan kao onaj iz Aladinove

čarobne lampe. Zato duhovni učitelji svojim učenicima daju mentalnu tehniku za “šetanje uma na uzici” pod nazivom mantra ili kratka molitva ili neprestana molitva (različito se zove u različitim duhovnim praksama, ali je princip isti[12]). Zato se bajka i seća neverovatne činjenice da junak uvek pobjedi džina! Oni koji su izgubili bitku sa svojim umom, naselili su ustanove, pardon: anegdote, viceve, romane, tragedije, komedije, melodrame, filmove, TV sapunice... Oni nemaju kvalifikacije da budu glavni junaci bajke.

Obratićemo se začas jeziku. Kakva on neprocenjiva blaga čuva u ezi sa znanjem o tome šta je um? Recimo, za onog ko ne ume da kontroliše svoj um, čula i osećanja, za onog ko elementarno nije u stanju da se samosavlada, obično kažemo da je “s uma sišavši” ili ga nazovemo “sumanutim”: s-uma-nut (skinut). To bukvalno znači to što se kaže, dotična osoba je “prolupala”, tj. izgubila upravu nad sopstvenim umom, jer je svest ispustila dizgine ovog podivljalog konja. O osobinama veze uma i njegovog vlasnika jezik čuva bogatstvo izraza koji mogu biti i prave dijagnoze: bezuman, plitkouman, nerazuman, uman, dubokouman, razuman, mudar... Dodajte ovom nizu što vam srce želi u plus ili u minus...

Ne mogu da odolim da se ponekad ipak ne upitam koliko je jezik star? Kako su naši “primitivni” preci osvojili takvo znanje o unutrašnjim funkcijama čovekovog mentalnog sloja? To me ponekad odista baci u fascinaciju...

Da vidimo šta se još može izvući iz bogate kolekcije simbola vezanih za džinove zarobljene u zapečaćenim bocama. Kada se junak u bajci sretne s nekim moćnim duhom koji je tavorio bezbrojne godine zatvoren na dnu mora ili u nekoj nedostupnoj pećini ili nakraj sveta – zagolica nas pitanje šta bi to još moglo da znači. Uzbuđenje koje osećamo u susretu s džinovima iz zaključanih pećina, boca, iz podrumskih buradi, iz drveta - ukazuje da je to za nas lično veoma važno. “Osećamo” da utamničeni duh simboliše našu sopstvenu mentalnu i duhovnu snagu. Ali, zašto taj moćni lik u priči čim dobije slobodu zapreti da će svog oslobodioca umoriti groznom smrću? Mogli bismo ovako da otključamo tu šifru - taj nadnaravno

moćni duh je zatočen s namerom da dočeka izrastanje mudrosti u svoga gospodara, jer sve dok junak ne ojača mentalno, emotivno i duhovno, a sa mogućnostima koje poseduje njegov um - može načiniti pustoš... Zato bajka nudi mudro rešenje- u prvom susretu junak će prevariti duha. Kako? Izmoliće od tog grozomornog stvora neku čarobnu stvar: maramu koja leči sve bolesti, kamen koji pretvara gvožđe u zlato, čizme od sedam milja, a potom prevariti džina da se dragovoljno vrati u pređašnji zatvor.

Naravno, priči je potreban duh ili džin, ali mi znamo o čemu se tu radi i jasno nam je da u stvarnom životu nije džin taj koji će, možda, pustošiti svud oko sebe, već JA koje je oslobodilo nekakvu unutrašnju silu, ali, nažalost, još joj nije doraslo. Dotičnoj sili još nije vreme. Karakter nije sazreo do tačke da drži na uzdi moć koja je ugrađena u svako ljudsko biće (znamo šta su uradili s raspuštenim moćima Neron, Bordžije, Hitler... treba li još neko?) Stigli smo do zloupotrebe moći. Eto i bajka se time bavi i opominje: ukoliko ne pripremimo naše unutrašnje polje, a džin izađe iz boce, sejaće žudnju, ljubomoru, bes, pohlepu, mržnju, zavadu, osvetu, rat, bolest, patnju... U ovakvim pričama bajka čuva znanje o tome da u svakodnevnom životu najčešće pobeđuje džin/um (stvari od gospodara kockara, narkomana, tiranina, siledžiju, propalicu...), jer je čovek slabog karaktera podlegao zavodljivoj pesmi iskušenja kojima ga obasipa crni mag/ego i intelekt. Bajka nas, takođe, opominje da čovek može steći neke moći (veliko poštovanje zajednice, njegova naređenja se prihvataju i izvršavaju), ali džin će se ponašati kao slon u staklarskoj radnji i sve razoriti.

U helenističkim mitovima smo dobili jasna upozorenja šta se događa kad um nekontrolisano vršlja svetom - kroz mit o Pandori i njenoj kutiji punoj besova.

Seća li se bajka da je obuzdavanje duha potrebno i moguće? U našoj narodnoj priči "Ćela" nikakav duh se ne pominje, ali se govori o potrebi obuzdavanja moći. "Ćelu" svrstavam ovde, jer držim da je ova zanimljiva priča zapravo nastavak neke druge u kojoj je junak morao imati bliski susret s moćnim duhom, zlatnom ribicom ili nekom moćnom zaostavštinom koja mu je preobrazila život. A pripovedač nam je sačuvao uputstvo o tome na šta valja obratiti pažnju kad se jednom osvoji velika moć.

Ćela

Imamo junaka, neuglednog baštovana u carskom vrtu na koga niko ne obraća pažnju. Jedino što je u vezi s njim zanimljivo na početku priče, to je da sam radi u vrtu, a sav baštovanluk je tako prekrasno vođen da je car osobito ponosan, te carska porodica i svi dvorjani stalno izriču pohvale. Vrtu se, dakle, svi dive, ali za baštovana ne daju pet para jer je ćelav i nikakav. No, jedno rano jutro, gledajući u vrt, najmlađa princeza postaje svedok preobražaja - Ćela prodorno zvizne i do njega dotrči viloviti konj s prekrasnom opremom. Na konju je bogata odora i za Ćelu. Pa kad se naš neugledni baštovan preobuče i uzjaše na vilovitog konja, u njega se ne može gledati koliko blista. Uz konja su stigli i pomagači pa Ćela šeta konja po vrtu, dok pomagači rade baštu. Princeza se, naravno, odmah zaljubila. Sve se to, po bajkovitim receptima, ponavlja još dva puta što princezinu ljubav multiplikuje. I kad je došlo na red da se udaju carske kćeri, najmlađa hoće Ćelu ili nikog. Car, šta će - kud će, dve starije uda za obične prinčeve kako dolikuje, a ljubimicu svoju preko volje daje za Ćelu.

Kad ih je napao rat[13], kretoše svi da pomognu caru, pa i Ćela na nekom matorom, polulipsalom kljusetu. Svi su mu se u vojsci podsmevali, ali Ćela ne haje. Tek kad se bitka približila, on se preobrazi u onog junaka s vilovitim konjem, pa tako i drugi i treći dan, lično on porazi neprijatelja i tek tada se pokaže caru da mu je zet.

Kontrola! Što je moć veća, to je više treba obuzdavati. Štaviše, ne mahati svima pred nosom svojim dobrim osobinama, još manje svojim moćima. To je zakon u svim duhovnim praksama na ovoj planeti. Uz naraslu moć ide i narasla odgovornost. A nagrada će doći – ne može da promaši zaslužnog.

Imamo li priča o situacijama u kojima junak nema pojma kako treba da se odnosi prema moćima koje je probudio? O, da! Na moju veliku žalost u pitanju je priča koja je mnogo obećavala, pa ispao ćorak: "Nemušti jezik!" Sigurna sam da pripovedaču to nije bilo ni na kraj pameti, ali je skroz upropastio junaka bajke. Taj nesrećnik posle dostizanja visokog stepena

znanja, dozvoljava sebi da moćan dar traći na banalnosti i postupke protivne zdravoj pameti. Priča ukratko ide ovako:

Nemušti jezik

Jedan čobanin čuje u šumi nekakvu pisku, ode tamo da vidi o čemu se radi i ugleda vatru. U vatri beše uhvaćena zmija. Zmija progovori ljudskim jezikom, pobratimi čobanina i zamoli ga da joj spase život. On, ne baš oduševljeno, pristane. Pruži štap preko vatre, a ona, zmigolji, zmigolji, pa njemu oko vrata. Iz te odlične pozicije, zmija stane nagovarati pobratima da je nosi u carstvo njenog oca, zmijinjeg cara. Usput ga poduči da od cara ne traži drugo nego nemušti jezik, jezik razumevanja svega živoga i mrtvoga na svetu. “On će ti nuditi blago i drago kamenje”, tako mu govori zmija posestrima, “ali ti samo traži nemušti jezik. On će zatezati, ali će ti najposle dati”. Vremena je bilo zadosta, tako ona njemu usput osladi vrednosti nemuštog jezika. Konačno, čobanin shvati da je to dar moćniji od svega što je on mogao zamisliti i u najluđim svojim snovima. Prihvati savet i kad su došli u mesto, on navali na zmijinjeg cara da mu da nemušti jezik. Zmijinji car nije rad da ga time daruje: “Nije to za tebe, jer da kome kažeš, odmah ćeš umreti!”. No, i čobanin tvrdoglav. Te, reč po reč, pritisne čobanin, pa bogme i zmija posestrima navali na oca da ga ubeđuje snažnim argumentima, tako da čobanin iz zmijarnika ipak izađe sa darom znanja nemuštog jezika.

I šta onda biva? Pored toga što je uživao u slušanju ptica, zverinja i travki u njihovom nemuštom razgovaranju, saznao je da pod jednim drvetom postoji golemo blago. On iskopa podrum, uzme blago i – njegov život se totalno promeni. Stane živeti kao svoj na svome, drugim rečima onako bogato kako je to pastoralni pripovedač umeo da zamisli: kuća, salaš, oženio se, kupio konje, krupnu i sitnu stoku, živinu... ta šta sad nabrajati. Jednom prilikom, jašući sa svojom ženom, kobila pod ženom zaostala, a konj stane kobilu požurivati. A imalac nemuštog jezika, iz razgovora konja i kobile, sazna da kobila zaostaje zato što nosi ždrebe, a i gazdarica na njoj u sebi nosi dete, te prema toj računici, konj nosi jednog gazdu, a kobila troje... Muž se okrene i nasmeje se. Sad žena zainati da

sazna zašto se nasmejao. On se stane braniti da ne sme kazati jer će odmah umreti ako kaže. Ona ne haje. I ta se situacija i napetost nastavlja sve do kuće, ona hoće da zna, on neće da kaže i najposle on prihvati da joj ispriča, spreman i na smrt. Stvar se završila tako što je, ležeći u mrtvačkom sanduku, slušao raspravu između petla i psa o tome da li je on normalan što hoće da umre zbog ženinog zanovetanja. Izvlačeći zaključke iz razgovora domaćih životinja, on poveruje argumentima petla da je uistinu blesav, iz tih stopa ustane i istuče ženu.

Tako je ta rasprava dobila banalan i glup epilog. Mislim, mogao je ženu istući i da ne zna nemušti jezik, zar ne? Ni tada to ne bi bilo prihvatljivo, niti u skladu sa božjim zakonima, sa funkcijom muža čija je dužnost da obezbedi sigurnost porodici. Ali, sa znanjem nemuštog jezika imati mentalitet siledžije i tući trudnu ženu – prava je katastrofa[14].

Da bi se поближе objasnila problematika koju smo u “Ćeli” i “Nemuštom jeziku” tek zagreballi, bilo bi potrebno detaljno predočiti učenje o darmi (dharmi)[15], odnosno o veoma složenom tkanju dužnosti i uloga koje imaju ljudska bića tokom raznih razdoblja života i šta biva ako ispunjavaju darmu, a šta biva ako je ne ispunjavaju. Izvorno učenje o darmi neuporedivo je bogatije od 10 božjih zapovesti koje su nam kroz vreme selektirali tumači Biblije.

Dodatno ćemo da zagolicamo pažnju čitaoca i zadržimo mu fokus na darmi kako je to sačuvano u našem jeziku, u “dvoglavom” principu koji su naši stari kratko, jasno i tačno iskazali rečima: “čojstvo i junaštvo”. Drugim rečima - braniti/štititi druge (i njihovo) od sebe i, sebe (i svoje) braniti/štititi od drugih. Bazični princip darme u dve moćne reči. U kulturama koje su sačuvale učenje o darmi, čojstvo i junaštvo se razrađuju korak po korak, kroz mnoštvo principa i stepenika. Istočnjaci imaju i ovakvu izreku: “Kad čovek štiti darmu i darma će zaštititi njega”, odnosno - čovek bez darme nije čovek, tek ima ljudski oblik.

Bajka se ovim principom važnim za kvalitet ljudskosti bavi na mnogobrojne načine. Pomenimo samo bajke u kojima do ispunjenja zadatka stigne samo onaj brat/sestra koji su tačno sledili uputstva ili pokazali ljubaznost,

dobrotu, podelili svoj hleb s prosjacom ili izgadnelom životinjom ili koji otplate tuđ dug ili trpe napor, svojevolejno prihvataju oskudicu ili teret iz poštovanja prema roditeljima... Upravo te osobine ih i dovode do cilja. O darmi odrastanja govori mit "Argonauti" ili naša bajka "Zlatoruni ovan", time se, ukazujući na posebne aspekte kod prihvatanja odrastanja i zrelosti, bavi i prekrasna priča "Biberče", kao i "Palčić" i njima slične, svakako o tome govori i "Pinokio". O darmi skromnosti govori "Međedović", a o darmi zahvalnosti "Kravarić Marko", na svoj način i "Pepeljuga", [16] bajka "Usud" prava je rasprava o darmi...

Možda bi čitalac želeo da sazna više o darmi i potom se sam otisne u avanturu traganja za bajkama koje se time bave. Možda se posle toga složi sa bajkom (isto i sa teološkim ili naučnim disciplinama koje se bave etikom) da ispunjenje/neispunjenje darne oblikuje pojedinačnu sudbinu. Prevedimo te reči na domaći jezik: sva dela doneće plodove. Neke slatke, neke gorke ili užasne. Pre ili kasnije. Uzrok vodi posledici nepogrešivo.

Zlatna ribica

*Hrana održava telo u životu. Telovežba održava telo u zdravlju.
Priča hrani dušu i vaspitava vlasnika tela za društveno zdravlje i
uspešan ljudski život.*

(...)

[1] Ljudi su društvena bića, a samo jezik i priča znaju kakvo je uistinu društvo kome pripadaju.

[2] Basma - reč koja se koristi u posebnim prilikama: bajanju, čaranju, molitvi, obraćanju Bogu, odnosno u komunikaciji sa vančulnim, suptilnim svetovima.

[3] Sezam je zapravo susam. Susamovo seme je veoma sićušno i veoma se teško otvara, tek na vatri hoće ljuska da pukne. I verovatno je zbog tih osobina izabrano da bude metofora za ključ koji otvara tajna vrata skrivene pećine. U domaćoj literaturi se zadržala reč *sezam* koja je "bez prevođenja" bukvalno preuzeta, najverovatnije, iz germanskih jezika. Šteta je menjati taj naziv sad kad znamo kako mi izgovaramo ime semena, jer je reč u

pređašnjem izgovoru ušla duboko u biće našeg jezika. Kako biste se osećali da vam neko sad ispriča Alibabu i vikne "Susame, otvori se!?" Brrrr! Neka bude i ostane: "Sezame, otvori se!"

[4] Od sad, pa nadalje, podrazumevaće se da se bavimo simbolima i njihovim mogućim značenjima.

[5] Sve duhovne prakse na planeti, bez obzira na to kako se u odgovarajućim kulturama i jezicima nazivale, rade s istim materijalom. To su ljudsko telo, disanje, um i svest. Mi smo pomenuli jogu, jer je trenutno ona najpopularnija istočnjačka disciplina ove vrste u našem zapadnjačkom svetu.

[6] Mantra, basma: formulisana samopodrška u obliku rečeničke formule koja se ponavlja.

[7] Svaka izgovorena reč stvara određenu vibraciju u našem mozgu, u levoj ili desnoj hemisferi i potom, preko rada moždanih hemisvera, to fiziološki utiče na sve funkcije u nama. Tu je na delu fenomen povratnog dejstva: reči utiču na mozak, posle mozak utiče na nas, mi onda (promenjeni pod pomenutim uticajem) produkuje reči, reči dalje utiču na mozak i vice versa. Do trajne promene... Zbog ove sprege dejstava reči i mozga mudri savetuju uvežbavanje pozitivnog mišljenja.

[8] I ateisti se mole, samo što Jedinog ne nazivaju bogom. Imaju drugačija imena za njega: Istina, Pravda, Ravnopravnost, Bratstvo, Ljubav, Humanost, Milost... Međutim, nazivi, intelektualna uverenja i stavovi ne utiču na mehanizme po kojima se odvijaju suptilni duhovni procesi. Zabavljeni drugim aktivnostima i prioritetima, "ateisti" su zaboravili da je čovek u suštini svojoj, i pre svega duhovno biće, te da svoje duhovne potrebe zadovoljava kako zna i ume: u organizovanoj religijskoj ili crkvenoj praksi ili oslonjen na lični, individualni napor.

[9] Važno je stalno imati na umu da je Aladin onaj unikatni pojedinac uz čije se ime/prisustvo otvara ta jedinstvena pećina - dakle, ta čarobna, basnoslovno bogata pećina je u vezi sa Aladinom i ni sa kim više u celom svemiru. Svako pojedinačno biće u vezi je s istom takvom pećinom koja glasi na njegovo/njeno ime. I čeka ga strpljivo.

[10] Kakarakter čini skup navika, a one se grade ponavljanjem.

[11] U zbirci «Hiljadu i jedna noć», svi su džinovi od pravremena zavetovani da ćute i pečatom zatočeni van dometa običnih smrtnika. Takođe su nedelatni dok se pečat ne skinе... Šta to znači - valja pitati mudre duhovnike. Ova priča, takođe, stepenuje snagu i moć džinova. I ne samo ova bajka, u istočnjačkim pričama može se često naići na džinove nejednake moći, što bi po meni, bio jasan simbol koji ukazuje na stepene razvoja ka visokim niovima mudrosti i svesti.

[12] U umu, u jednom trenutku, može postojati samo jedna mentalna vibracija (misao), te je, uz malo vežbe i usredsređivanja, blagih korekcija i sl., moguće odlučiti hoće li ta misao biti pozitivna ili negativna. Hoće li biti korisna po mene ili štetna. Ukoliko se takva pozitivna misao ponavlja, kad um nema druga stvarno važna posla, utoliko bolje...

[13] Rat je socijalna bolest.

[14] Oduvek sam mislila da je "Nemušti jezik" nesrećna kombinacija velike moćne bajke i podsmešljive anegdote, jer je neki priglupi i priprosti pripovedač spojio slona i komarca, pa se to posle prenosilo na štetu svih kasnijih slušalaca. Zato ta priča nema šansu da postane velika i značajna, bez obzira na prvi deo koji simboliše otkrivanje i buđenje mudrosti (kundali šakti "zmijske snage" koja donosi preobražaj svesti iz niske u visoku i koja, kad se zaista probudi, ograničenog i glupog preobrazi u mudrog).

[15] Darma - dužnost, funkcija, uloga, zadatak, životna misija - obaveza kako prema bližnjima, celom društvu, okolini i celoj planeti, tako i prema sebi samome.

[16] Prema Vukovoj ostavštini i Kravarić Marko i Pepeljuga, odnosno devojka Mara, dobijaju pomoć na natprirodni način, zato što odbijaju da jedu meso od određene krave. Marko s dotičnom kravom beži u šumu, čuva je, a ona ga bukvalno othrani u divljini. Mara odbija taj obrok zato što veruje/zna da je ta krava njena začarana majka. Ispoštovali su do krajnjih granica princip zahvalnosti i kćerinske dužnosti - i neočekivano visoka nagrada je stigla u pravom trenutku.